

provincie **HOLLAND**
ZUID

Evaluatie participatie Omgevingsbeleid

**Verzamelherziening en Omgevingsbeleid in het
algemeen**

**Team Omgevingsbeleid
Oktober 2020**

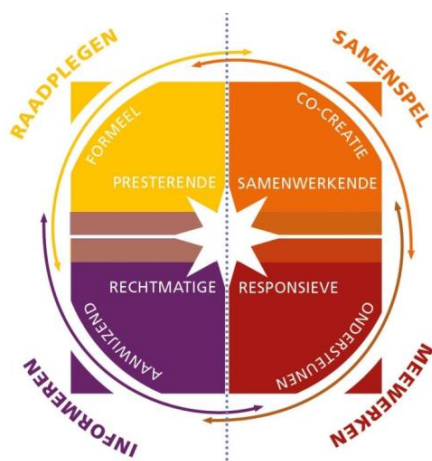
Inleiding

Hoe vindt de participatie plaats binnen Omgevingsbeleid en specifiek de verzamelherziening? Deze vraag werd gesteld tijdens de Integrale Commissie van 15 januari 2020. In dit rapport wordt ingegaan op deze vraag: *Eerst wordt participatie bij Omgevingsbeleid in het algemeen beschreven, vervolgens wordt aandacht besteed aan de participatie rondom de verzamelherziening en het rapport wordt afgesloten met een aantal leerpunten.*

Participatiekompas

Bij de provincie Zuid-Holland organiseren we de participatie middels het participatiekompas (zie figuur 1). Dit kompas is een combinatie van het kwadrantenmodel van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur en de participatieladder. Het kompas combineert daarmee de vier rollen die de overheid kan spelen met de verschillende participatievormen van de ladder.

Binnen het 1^e kwadrant van de rechtmatige overheid (linksonder) past voornamelijk het goed informeren van inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en medeoverheden. Bij het 2^e kwadrant van de presterende overheid (linksboven) passen we vooral de vorm raadplegen toe, waarbij wordt gevraagd en geluisterd naar de inbreng van inwoners, ondernemers, andere overheden en organisaties. Bij het 3^e kwadrant van de samenwerkende overheid (rechtsboven) past een samenspel, waarbij de provincie Zuid-Holland met andere partijen een samenwerking aangaat om met elkaar doelen te bepalen en tot uitvoering te komen. En in het 4^e kwadrant van de responsieve overheid (rechtsonder) werkt de provincie mee aan een initiatief vanuit de maatschappij. Per onderwerp in dit memo zal aangegeven worden welke vorm van participatie is toegepast.

Figuur 1. Participatiekompas provincie Zuid-Holland

Participatie Omgevingsbeleid algemeen

Team Omgevingsbeleid heeft de afgelopen jaren diverse participatie-momenten gecreëerd. Er zijn Open Huizen, een digitale community en summer schools georganiseerd. Met als doel om voor alle verschillende onderdelen van het Omgevingsbeleid laagdrempelige participatie te faciliteren.

Open huizen (participatiekompas: informeren/raadplegen)

Tijdens de Open Huizen werden partners van provincie Zuid-Holland uitgenodigd om het gesprek over de Omgevingswet en het Omgevingsbeleid aan te gaan. Tijdens het eerste Open Huis in 2017 vond het evenement plaats in het A- en B-gebouw van de provincie. De 300-400 deelnemers konden het gesprek aangaan met collega's van de provincie over de verschillende onderdelen van het Omgevingsbeleid zowel proces als inhoud. De dag werd afgesloten met een lunch voor de deelnemers én provincie-medewerkers, waar het gesprek verderging. Een e-magazine hiervan is te vinden op: <https://magazine-on-the-spot.nl/pzh/>

Het tweede Open Huis in 2018 vond plaats in het C-gebouw en ook hier kwamen weer ongeveer 300-400 deelnemers op af. Naast partners waren ook de inwoners die deelgenomen hadden aan de Digitale Community uitgenodigd. Bij dit Open Huis zijn partners uitdrukkelijk uitgenodigd om een bijdrage te leveren. Zo was er een sessie georganiseerd door het team van de Nationale Omgevingsvisie. Een e-magazine hiervan is te vinden op: <http://www.magazine-on-the-spot.nl/winterfestival/>

Tijdens deze Open Huizen bleek er een enorme behoefte aan informatie bij de deelnemers. Het creëren van een gelijk speelveld tussen alle betrokkenen is een van onze participatieprincipes. Tijdens de Open Huizen is dus veel kennis over de Omgevingswet en het Omgevingsbeleid gedeeld. Beide edities waren sociaal en als visitekaartje voor de provincie een groot succes.

In 2018 ging de provincie op bezoek bij de partners. Tijdens de Zomertoer deden we zes plaatsen in Zuid-Holland aan: Oegstgeest, Gouda, Dordrecht, Naaldwijk, Rotterdam en Stellendam. Hier gingen tientallen vertegenwoordigers van gemeentes, provincie, waterschappen, belangenbehartigers en bewonersorganisaties het gesprek aan over de omgevingsvisie. Per bijeenkomst werden diverse workshops gegeven over zowel het Omgevingsbeleid in zijn geheel, als over modulaire wijzigingen binnen het Omgevingsbeleid en bijvoorbeeld de toen in ontwikkeling zijnde participatievisie. Er is tijdens de zomertoer veel waardevolle informatie opgehaald om ons Omgevingsbeleid, de visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving en de participatievisie aan te scherpen.

Bovendien is de zomertoer nadrukkelijk samen met medeoverheden georganiseerd. Tijdens iedere bijeenkomsten hebben overheden uit de omgeving ook workshops gegeven over voor hen belangrijke ontwikkelingen. Ook het ministerie van BZK heeft bij verschillende bijeenkomsten de zomertoer kunnen benutten voor workshops over de NOVI. Een e-magazine hiervan is te vinden op: <https://magazine-on-the-spot.nl/zomertoer/>

In 2020 hebben we een Digitaal Open Huis georganiseerd. Tijdens het evenement konden partners van de provincie sessies bijwonen over verschillende onderwerpen uit het Omgevingsbeleid. Ook voor het Digitale Open Huis zijn partners uitgenodigd een sessie te geven, zoals een Regionale Implementatie Ondersteuner Omgevingswet (RIO) die vragen beantwoordde. De ervaringen waren erg positief, al moest iedereen nog wennen aan de digitale vorm. De interactie via de chats kwam hierdoor slecht op gang. In de sessies was wel voldoende interactie tussen de sprekers en de deelnemers.

Digitale Communities (participatiekompas: raadplegen)

In 2017 en 2018 is twee keer een research community opgericht: een online platform waar ongeveer 250 inwoners aan de hand van verschillende stellingen konden discussiëren over diverse onderwerpen. De 'ambitienotitie in wording' stond centraal tijdens de community. Met dit concept is in kaart gebracht hoe inwoners denken over hun omgeving en de rol van de overheid en specifiek de provincie hierin hebben. De uitkomsten van deze Community zijn te vinden op: <https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/21226/rapportageonlinecommunityzuid-holland.pdf>

Summerschools (participatiekompas: samenspel)

We hebben drie Summerschools georganiseerd. De eerste werd georganiseerd in 2017 en er werden 24 deelnemers uitgenodigd. De groep bestond deels uit jongeren, die aan het begin van hun carrière stonden, en deels uit mensen die aan de vooravond van hun pensioen stonden. Zij werkten in gemengde groepjes zes voorstellen uit. Aan de Summerschool in 2018 namen alleen jongeren deel. In vijf groepjes onderzochten ze hoe Zuid-Holland in 2050 de lekkerste provincie is. In 2019 werkten 24 internationale young professionals aan drie uitdagingen: natuurlijke omgeving en waterkwaliteit; energietransitie; en circulaire economie en afvalmanagement. De resultaten van de Summer Schools waren interessant en de ervaringen positief. Het bleek alleen lastig om interne collega's te betrekken.

De resultaten hiervan zijn te vinden op:

- 2017: <http://www.kennislabvoorurbanisme.nl/project/summerschool-zuid-holland-3/>
- 2018: <http://www.kennislabvoorurbanisme.nl/project/summerschool-augustus-2018/>
- 2019: <https://www.kennislabvoorurbanisme.nl/project/summerschool-aug-2019/>

Participatie verzamelherziening

De wijzigingen in de verzamelherziening zijn op verschillende manieren tot stand gekomen: sommige wijzigingen zijn op initiatief van collega's van de provincie doorgevoerd, andere op basis van input van gemeentes of waterschappen, weer andere vloeien voort uit eerder gemaakte afspraken. Dit betreft onder andere de aanpassingen op de 3 hectarekaart, de aanduiding van het Buitenland van Rhooen en de begrenzing van het Kroonjuweel Midden-Delfland.

Hieronder gaan we in op participatie rond de beleidsbeslissing Detailhandel en Luchtkwaliteit.

Detailhandel (participatiekompas: raadplegen)

De provincie voert iedere paar jaar een Koopstromenonderzoek uit. In dit onderzoek worden inwoners bevroegd over hun woonplaats en waar ze inkopen doen. De resultaten uit dit onderzoek kunnen mede aanleiding zijn om het detailhandelsbeleid te actualiseren. Naar aanleiding van het Koopstromenonderzoek 2016 zijn er een aantal beleidswijzigingen tot stand gekomen, waarvoor een breed participatietraject met betrokken gemeentes en regio's is gevolgd. In 2018 is het Koopstromenonderzoek nogmaals uitgevoerd, vooral met als doel de data actueel te houden. De resultaten uit dit onderzoek vormden geen aanleiding voor een beleidswijziging, enkel voor een actualisatie van een tabel met indicatieve ontwikkelingsmogelijkheden. In de verzamelherziening heeft daarom geen participatie plaatsgevonden met gemeentes en regio's, maar bij voorgaande beleidsrijke wijzigingen wel. Met het uitvoeren van koopstromenonderzoeken in zijn algemeenheid worden inwoners van Zuid-Holland betrokken binnen de beleidscyclus op het gebied van detailhandel. De uitkomsten van koopstromenonderzoeken worden altijd breed gedeeld worden via een bijeenkomst en zijn openbaar toegankelijk via een website.

Luchtkwaliteit (participatiekompas: raadplegen)

De provincie Zuid-Holland heeft zich aangesloten bij het Schone Lucht-akkoord dat is getekend door diverse grote en kleine overheden in Nederland. In dit akkoord staat dat de partijen streven naar 50% gezondheidsverbetering. Provincie Zuid-Holland heeft ervoor gekozen in het beleid te streven naar de WHO-advieswaarde voor de luchtkwaliteit, om deze verbetering te bereiken. De normen die eerder in het beleid gehanteerd werden, waren niet voldoende om de gezondheid te verbeteren.

Bij het maken van het beleid om de WHO-advieswaarden in 2030 te bereiken is de provincie uitgebreid in gesprek geweest met bedrijven, burgers en andere organisaties over wat zij vinden van schone lucht en wat de provincie hierin kan doen. De burgers zijn ook betrokken via diverse Citizen Science-projecten. De deelnemers zijn inwoners die zich zorgen maken over de luchtkwaliteit in Zuid-Holland. Zij ontvingen een apparaatje waarmee ze de luchtkwaliteit konden meten, op basis waarvan een dialoog is aangegaan met de deelnemers. De resultaten uit deze onderzoeken en gesprekken vormden de inspiratie voor de beleidsteksten.

Conclusie

Participatie vindt vooral plaats binnen trajecten naar beleidsrijke modulaire wijzigingen, zoals bij de wijziging voor Luchtkwaliteit. Bij modulaire wijzigingen wordt in de start-/koersnotitie wordt expliciet beschreven hoe participatie plaats gaat vinden. Zo wordt men gedwongen vooraf goed na te denken over het participatietraject en wordt PS ruimte geboden hier vooraf op te reageren. Voor Omgevingsbeleid en de verzamelherziening zijn diverse participatiemomenten gecreëerd, zowel fysiek als digitaal en in verschillende kwadranten van het participatiekompas. Deze momenten worden over het algemeen positief beoordeeld, zowel door collega's als door de deelnemers. Natuurlijk zijn er altijd leerpunten, waardoor we onze participatietrajecten kunnen blijven verbeteren. Voor Open Huizen, zowel fysiek als digitaal, zou vooraf nagedacht kunnen worden over hoe we zowel kunnen voorzien in de informatiebehoefte van de externe deelnemers, als input op kunnen halen bij de deelnemers en wat we vervolgens met deze input kunnen doen. Bij de summer schools bleek het lastig om collega's te betrekken, ondanks de vele aandacht die hieraan gegeven is. Het blijft belangrijk bewustwording te creëren over het belang van participatie, goede voorbeelden te delen en de collega's te trainen.

